ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 13ης Ιουλίου 1972 *

Στην υπόθεση 48/71,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από το νομικό της σύμβουλο Armando Toledano-Laredo, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο το νομικό της σύμβουλο Émile Reuter, 4 boulevard Royal,

προσφεύγουσα,

κατά

Ιταλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον Adolfo Maresca, πρέσβη, επικουρούμενο από τον Pietro Peronaci, αναπληρωτή avvocato dello Stato, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την έδρα της ιταλικής πρεσβείας,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο την παράβαση από την Ιταλική Δημοκρατία των υποχρεώσεων που αυτή υπέχει από τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και ιδίως από το άρθρο 171, λόγω παραλείψεως εκτελέσεως της αποφάσεως που εκδόθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1968 από το Δικαστήριο στην υπόθεση 7/68, Επιτροπή των Ε.Κ. κατά Ιταλικής Δημοκρατίας, Racc. 1968, σ. 617 επ.,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους R. Lecourt, πρόεδρο, J. Mertens de Wilmars και H. Kutscher, προέδρους τμήματος, A. M. Donner (εισηγητή), A. Trabucchi, R. Monaco και P. Pescatore, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

γενικός εισαγγελέας: K. Roemer
γραμματέας: A. Van Houtte

εκδίδει την παρούσα

Απόφαση

(το μέρος που περιέχει τα περιστατικά παραλείπεται)

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 23 Ιουλίου 1971 ενώπιον του Δικαστηρίου, η Επιτροπή άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης, προσφυγή με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη συμμορφούμενη προς την απόφαση που εκδόθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1968 επί της υποθέσεως 7/68, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Με την απόφαση αυτή το Δικαστήριο είχε διαπιστώσει ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 16 της Συνθήκης ΕΟΚ, συνεχίζοντας να εισπράττει, μετά την 1η Ιανουαρίου 1962, κατά την εξαγωγή προς άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας αντικειμένων που παρουσιάζουν καλλιτεχνικό, ιστορικό, αρχαιολογικό ή εθνολογικό ενδιαφέρον, την προοδευτική επιβάρυνση που προβλέπεται στο άρθρο 37 του νόμου 1089 της 1ης Ιουνίου 1939.

3 Η Ιταλική Δημοκρατία, μολονότι αναγνωρίζει ότι ήταν υποχρεωμένη να λάβει τα μέτρα που απαιτούσε η εκτέλεση αυτής της αποφάσεως, επικαλείται τις δυσκολίες που συνάντησε στην κοινοβουλευτική διαδικασία που αποσκοπούσε στην κατάργηση της επιβαρύνσεως και την αναμόρφωση του συστήματος προστασίας της εθνικής καλλιτεχνικής κληρονομιάς. Τα μέτρα αυτά έπρεπε να ληφθούν οπωσδήποτε κατά τους τύπους και τις διαδικασίες που προβλέπονται από το συνταγματικό της δίκαιο.

Επειδή η είσπραξη της εν λόγω επιβαρύνσεως δεν μπορούσε να παύσει παρά μόνο με τυπική κατάργηση και η καθυστέρηση πραγματοποιήσεως αυτής της καταργήσεως εξηγούνταν από περιστάσεις ανεξάρτητες από τη βούληση των αρμόδιων αρχών, δεν θα έπρεπε να διαπιστωθεί παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 171 της Συνθήκης.

4 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η κατάργηση των εθνικών διατάξεων μπορούσε να έχει συντελεστεί με ταχύτερα μέσα και σε συντομότερες προθεσμίες.

5 Χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί η βασιμότητα αυτών των επιχειρημάτων, το Δικαστήριο αρκείται να παρατηρήσει ότι, με απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 1968, έκρινε κατά τρόπο καταφατικό το αμφισβητούμενο μεταξύ Ιταλικής Κυβερνήσεως και Επιτροπής ζήτημα, ως προς το εάν η επίδικη επιβάρυνση έπρεπε ή όχι να θεωρηθεί επιβάρυνση ισοδύναμου αποτελέσματος προς εξαγωγικούς δασμούς κατά την έννοια του άρθρου 16 της Συνθήκης.

Άλλωστε, με άλλη απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 1971 που εκδόθηκε επί της υποθέσεως 18/71, με διαδίκους της κύριας δίκης την εταιρία Eunomia και την Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας, το Δικαστήριο διαπίστωσε ρητά ότι η απαγόρευση που εξαγγέλλει το άρθρο 16 παράγει άμεσα αποτελέσματα στο εσωτερικό δίκαιο όλων των κρατών μελών.

6 Προκειμένου για κοινοτικό κανόνα άμεσης εφαρμογής, η άποψη κατά την οποία η παράβαση μπορεί να παύσει μόνο με τη λήψη μέτρων κατάλληλων, από συνταγματική άποψη, να καταργήσουν τη διάταξη που θεσπίζει την επιβάρυνση, θα σήμαινε ότι η εφαρμογή του κοινοτικού κανόνα εξαρτάται από το δίκαιο κάθε κράτους μέλους και, ειδικότερα, ότι αυτή η εφαρμογή θα ήταν αδύνατη αν εμποδιζόταν από εθνικό νόμο.

7 Η ενέργεια του κοινοτικού δικαίου, όπως διαπιστώθηκε με ισχύ δεδικασμένου έναντι της Ιταλικής Δημοκρατίας, συνεπαγόταν, εν προκειμένω, για τις αρμόδιες εθνικές αρχές, αυτοδίκαιη απαγόρευση εφαρμογής της εθνικής διατάξεως που κρίθηκε ασυμβίβαστη προς τη Συνθήκη και, ενδεχομένως, υποχρέωση λήψεως κάθε μέτρου προς διευκόλυνση της πραγματοποιήσεως της πλήρους ενεργείας του κοινοτικού δικαίου.

8 Η πραγματοποίηση των σκοπών της Κοινότητας απαιτεί αυτοδίκαιη, σύγχρονη και με όμοια αποτελέσματα εφαρμογή σε όλη την έκταση του εδάφους της Κοινότητας των κανόνων του κοινοτικού δικαίου, που θεσπίζονται από την ίδια τη Συνθήκη ή δυνάμει των διαδικασιών που αυτή προβλέπει, χωρίς τα κράτη μέλη να μπορούν να αντιτάξουν οποιασδήποτε φύσεως εμπόδια.

9 Η παραχώρηση δικαιωμάτων και εξουσιών από τα κράτη μέλη προς την Κοινότητα, που αντιστοιχούν προς τις διατάξεις της Συνθήκης, επιφέρει, πράγματι, οριστικό περιορισμό των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων, έναντι του οποίου δεν μπορεί να υπερισχύσει η επίκληση οποιασδήποτε φύσεως διατάξεων του εσωτερικού δικαίου.

10 Πρέπει, κατά συνέπεια, να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία, μη συμμορφούμενη προς την απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 1968 επί της υποθέσεως 7/68, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 171 της Συνθήκης.

11 Με ανακοίνωση της 4ης Ιουλίου 1972 η καθής πληροφόρησε το Δικαστήριο ότι έπαυσε η είσπραξη της επιβαρύνσεως και ότι τα αποτελέσματά της εξαφανίστηκαν από την 1η Ιανουαρίου 1962, ημερομηνία κατά την οποία έπρεπε να παύσει η είσπραξη.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

έχοντας υπόψη τα διαδικαστικά έγγραφα,

αφού άκουσε την έκθεση του εισηγητή δικαστή, τις αγορεύσεις των διαδίκων, καθώς και τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και ιδίως το άρθρο 171, το πρωτόκολλο περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και τον κανονισμό διαδικασίας του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων:

Έλαβε γνώση της από 1ης Ιανουαρίου 1962 παύσεως της παραβάσεως των υποχρεώσεων που υπέχει η Ιταλική Δημοκρατία από το άρθρο 171 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Lecourt Mertens de Wilmars Kutscher Donner

Trabucchi Monaco Pescatore

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιουλίου 1972.

Ο Γραμματέας
A. Van Houtte

Ο Πρόεδρος
R. Lecourt